

circuitul ilegal de droguri fără scop de înstrăinare. Chișinău: „Depol Promo” SRL, 2017, p.30.

12. Кривенко А.И. Взаимодействие следователя и органов, осуществляющих оперативно-розыскную деятельность, Москва: 2006, стр.6.

13. Cauza penală nr.2017031592, începută la 15.07.2017 de către Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Buiucani conform elementelor infracțiunii prevăzute de art.219 Cod penal, în gestiunea OUP al Inspectoratului de Poliție sect. Buiucani al DP mun. Chișinău.

14. Cauza penală nr.2017031565, începută la 18.08.2017 de către OUP al Inspectoratului de Poliție sect. Buiucani al DP mun. Chișinău conform elementelor infracțiunii prevăzute de art.217 alin.(4) lit.b) Cod penal, expediată cu rechizitoriu pentru examinare în prima instanță în Judecătoria Chișinău, Sediul Buiucani.

15. Cauza penală nr.2017031462, începută la 03.08.2017 de către OUP al Inspectoratului de Poliție sect. Buiucani al DP mun. Chișinău conform elementelor infracțiunii prevăzute de art.217 alin.(3) lit.b) Cod penal, expediată cu rechizitoriu pentru examinare în prima instanță în Judecătoria Chișinău, Sediul Buiucani.

Armen OGANESAN,
doctorand, Școala doctorală de
științe juridice a Universității
de Stat din Republica Moldova,
procuror,
Procuratura municipiului
Chișinău, Oficiul Buiucani
aoganesan@gmail.com
069013336

CZU:

RAPORTUL CONSTITUȚIONAL AL AUTORITĂȚII JUDECĂTOREȘTI CU LEGISLATIVUL ȘI EXECUTIVUL ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

Elena BUGUȚA,
doctor în drept, conferențiar universitar, avocat
Vasile BUGUȚA,
student, Facultatea de Drept, USM

Articolul cuprinde un studiu asupra raportului constituțional al autorității judecătorești cu legislativul și executivul. Principiul separației puterilor în stat desemnează că activitatea legislativă ar trebui să se efectueze de un organism reprezentativ (organul legislativ), activitatea executivă și administrativă (administratie publică, reglementările guvernamentale) – trebuie să fie apanajul organelor puterii executive, iar justiția trebuie să fie înfăptuită de instanțele de judecată. Faptul că aceste trei puteri ale statului sunt declarate independente din punct de vedere organizatoric și funcțional, nu înseamnă că ele nu trebuie să interacționeze.

Cuvinte-cheie: justiție, lege, autoritate judecătorească, putere judecătorească, organ legislativ, organ executiv, hotărîre judecătorească.

This article contains a study of the constitutional relationship of the judicial authority with the legislature and executive in the Republic of Moldova and Romania. The principle of separation of powers in a state means that the legislative activity should be carried out by a representative body (the legislative body), the executive and administrative activity (public administration, government regulations) - must be the prerogative of the executive authorities, and the justice must be done by courts. The fact that these three powers of the state are declared independent from an organizational and functional point of view, does not mean that they do not have to interact.

Keywords: justice, law, judicial authority, judicial power, legislative body, executive body, court decision.

Introducere. Principiul separației puterilor în stat este unul dintre principiile de bază de organizare și funcționare a unui stat democratic, în care normele constituționale și celelalte norme legale sunt respectate de întreaga societate.

Mai mult, principiul separării puterilor înseamnă că aceste ramuri ale puterii de stat dispun sau trebuie să dispună de mijloace eficiente și funcționale de control reciproc. Separarea puterilor se bazează pe diviziunea naturală a unor astfel de funcții cum ar fi cea legislativă, executivă și judecătorească. Motivarea politică a

principiului separării puterilor în stat se bazează pe ideea de distribuție și echilibrare a funcțiilor de autoritate publică între diferite organisme guvernamentale în vederea eliminării unei concentrări a puterilor în persoana unei singure autorități publice și în scopul prevenirii arbitrariului. Trei ramuri independente ale puterii publice - legislativă, executivă și judecătorească – se pot echilibra și controla reciproc, prevenindu-se astfel încălcarea ordinii de drept și asigurându-se așa-numitul sistem al controlului și echilibrului puterilor [5, p. 132-136].

Principiul separației puterilor a

fost recunoscut de practica constituțională a multor state ale lumii. Acest principiu a fost consacrat și de către constituțiile României și Republicii Moldova. În acest sens trebuie de menționat că în România acest principiu s-a bucurat de o consacrare expresă abia în 2003, odată cu aprobarea modificărilor aduse la Constituția din 1991. Totuși, pe plan mondial, principiul separării puterilor a fost formulat și recunoscut mai bine de 200 de ani. Din acest punct de vedere trebuie luate în considerație cel puțin două aspecte. În primul rând, o dată cu trecerea timpului s-au înregistrat schimbări semnificative în înțelegerea teoretică a principiului de separare a puterilor. În al doilea, rând practica constituțională a punerii în aplicare a acestui principiu diferă de la un stat la altul [7 p. 44-48].

Materiale utilizate și metode aplicate. În procesul studiului au fost utilizate metodele analizei, sintezei și comparației. Materialele folosite sunt cercetările din domeniul vizat ale Republicii Moldova și României, precum și cercetările legislației în vigoare.

Rezultate obținute și discuții. Mecanismul de realizare a principiului separării puterilor nu va putea fi înțeles fără a lua în considerație istoricul problemei abordate și practica constituțională a statelor de la care am preluat principiul, de rând cu propriile realizări în materie.

Pentru a înțelege modul în care funcționează principiul separației puterilor în cele două state este necesar să analizăm, de asemenea și mecanismul de funcționare a organelor care formează nucleul puterilor respective.

Studierea principiului menționat implică luarea în considerare a celor trei ramuri de bază ale statului - legislativul, executivul și justiția, precum și a mecanismelor de interacțiune între ele și formele de influență reciprocă. În orice

stat trebuie să existe trei activități sau funcții prin intermediul cărora poporul își exercită puterea consacrată prin Constituție.

Organul legislativ al statului, adică Parlamentul adoptă legile, Guvernul – asigură executarea acestora iar sistemul judiciar le aplică atunci când este chemat să soluționeze cazuri concrete și atunci când comandamentele date de lege sunt încălcate. Fiecare organ, reprezentant al puterii pe care o reprezintă, pe parcursul desfășurării activităților sale are tendința de a se implica în sfera de activitate a unui alt organ deoarece nu există o delimitare strictă între activitățile pe care le desfășoară aceste organe ale statului. Astfel, chiar și atunci când acționează în domeniul propriu de activitate, există o serie de funcții care parcă se suprapun și, la o analiză superficială s-ar părea că respectivele funcții sunt de competența lor [6, p. 123].

În zilele noastre, nici un stat democratic nu își permite să opteze pentru separarea strictă a puterilor, deoarece aceasta ar duce în mod inevitabil la o implicare abuzivă a fiecărui organ în activitatea altui organ [12 p. 154]. Ce s-ar putea întâmpla, de ex. dacă Guvernul și Parlamentul ar adopta norme contradictorii, iar justiția la rândul ei ar aplica aceste norme după bunul ei plac? Evident că o asemenea abordare nu este rațională.

Puterea judecătorească fiind o componentă independentă a puterii de stat, îndeplinește nu doar funcții ce țin de realizarea justiției. Instanțele judecătorești, nu mai sunt privite ca simple purtătoare ale obligației de îndeplinire a justiției, ele formează împreună puterea judecătorească care, în condițiile democrației, este și trebuie să fie independentă [13, p. 221-222].

Este unanim acceptat faptul că pentru ca un sistem politic să fie stabil, deținătorii puterii trebuie să fie supuși unui control reci-

proc. Doctrina separației puterilor încearcă să elimine posibilitatea exercitării celor trei puteri de către un singur organ sau o singură persoană. Prin urmare, acest principiu caută să găsească mijloacele pentru o demarcare strictă a celor trei puteri ale statului. Montesquieu a constatat că concentrarea puterii într-o singură persoană sau un grup de persoane nu poate să ducă decât la tiranie. Prin urmare, pentru descentralizarea puterii și pentru prevenirea arbitrariului, el a simțit nevoia de a concepe o structură a organelor statale care să separe puterea legiuitorului de puterea executivului și a sistemului judiciar [8, p. 129].

Același lucru a fost expus și de către Madison care afirma că - “Concentrarea tuturor puterilor în mâinile aceeași persoane, a unui grup mai mic sau mare de persoane pe bază ereditară sau electivă nu ar însemna decât o adevărată definiție a tiraniei” [14 p. 173].

Cât privește consacrarea principiului separării puterilor în constituțiile României și Republicii Moldova se observă o abordare conceptual diferită. Astfel, Constituția României pune accentul pe *separarea și echilibrul puterilor*, în timp ce Constituția Republicii Moldova consacră *separarea și colaborarea puterilor*. Menționăm că în ambele state realizarea principiului nu poate să aibă loc decât în cadru constituțional.

Astfel, dacă în România cele trei puteri ar trebui să fie separate și, în același timp, să păstreze *echilibrul* între ele, atunci în Moldova puterile legislativă, executivă și judecătorească trebuie să fie separate și să *colaboreze*.

Modul în care este abordat principiul separării puterilor în Republica Moldova ni se pare unul ce comportă mai multe riscuri în raport cu abordarea aleasă de către Constituția României. Or, o separare rigidă a celor trei puteri nu este binevenită.

În aceste condiții, problema principală stă în modul în care aceste organe interacționează. Dacă una din cele trei puteri are o mai mare influență asupra celorlalte, atunci separarea puterilor devine mai mult o declarație de intenții decât un principiu funcțional. Așadar, în condițiile în care justiția nu se bucură și de o putere politică (așa cum se întâmplă în cazul legislativului și executivului) în cazul unei eventuale *colaborări* aceasta s-ar pomeni într-o situație mult mai dezavantajoasă decât reprezentanții puterilor legislative și executive.

Având în vedere cele menționate, considerăm că o Constituție nu trebuie să creeze condiții pentru colaborarea puterilor, dar trebuie să stabilească mecanismul de a echilibra raportul de forțe între ele așa încât posibilitatea intervenției legislativului și executivului în activitatea justiției să fie cât mai mică. Tot în acest sens s-a menționat că în România accentul s-a pus mai întotdeauna pe separarea puterilor și mai puțin pe echilibrul dintre ele, probabil considerându-se că importantă este această separare în timp ce echilibrul nu reprezintă decât un efect al acestei separări. Echilibrul puterilor constituționale nu este un simplu efect al separării acestora, ci echilibrul este un element la fel de esențial ca și separarea, dacă nu chiar mai important decât aceasta. Mai mult, echilibrul reprezintă chiar elementul integrator ale celor trei puteri într-un sistem funcțional care definește sau ar trebui să definească statul [9, p. 218].

Autorul român Dan Moldoveanu, menționează că avem de a face cu o putere majoră – respectiv puterea politică și o putere minoră, apolitică prin esența ei – respectiv puterea judecătorească, ceea ce face ca un echilibru să fie destul de greu de obținut, dacă nu chiar temerar [7, p. 48].

Chiar și în aceste condiții un

echilibru trebuie obținut pentru că datorită acestuia statul capătă stabilitate și eficiență funcțională.

Din punct de vedere legal, judecătorul – atât cel din România cât și cel din Republica Moldova – are exact aceeași independență de care are nevoie pentru a pronunța hotărâri dezinteresat raportându-se doar la lege și la probele din dosar. Prin urmare, adevăratele probleme apar nu pe terenul independenței judecătorului, dar pe cel al responsabilității lui.

O altă problemă cu care se confruntă justiția o reprezintă executarea defectuoasă a hotărârilor judecătorești. Justiția este pe de o parte lipsită de o parte din puteri, iar pe de altă parte nu este reprezentată plenar în raport cu puterea politică [10, p. 78].

Politicul trebuie să se implice doar în redactarea strategiilor pentru consolidarea justiției, pentru promovarea legilor de organizare a acesteia și pentru aprobarea bugetului necesar. În rest, singurele implicații pot fi la nivelul discursiv al justiției, în nici un caz implicații în anchete sau dosare concrete. Din cele menționate reiese cu prisosință că justiția trebuie să fie independentă față de forul legiuitor și executiv. Intervenția în sfera justiției a reprezentanților celorlalte două puteri contravine principiului separării și echilibrului puterilor. Însă, așa cum s-a menționat, principiul separării puterilor în stat nu exclude existența anumitor raporturi constituționale între acestea.

Raporturile sistemului judecătorească cu Parlamentul rezultă din faptul că organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești se realizează numai potrivit legii. Parlamentul este cel care stabilește prin lege organele judecătorești, competența și procedura potrivit căreia își desfășoară activitatea. Este o consecință firească a statului de drept. Apoi, marele principiu al independenței judecătorului

presupune supunerea sa numai legii.

În conformitate cu alin.(1), art. 116 al Constituției Republicii Moldova, judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii. În anul 2003, Parlamentul Republicii Moldova a operat o serie de modificări constituționale referitoare la organizarea judecătorească. Una din principalele modificări se referă la trecerea Republicii Moldova de la sistemul judecătorească în patru grade de jurisdicție la cel de trei grade. Astfel, noua redacție a alin. (1), art. 115 al Constituției RM consacră: „Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, curțile de apel și prin judecătorii” [1].

Trebuie de menționat că aceste modificări au fost efectuate în cadrul constituțional al Moldovei, după consultarea instituțiilor europene, printre care de cea mai mare autoritate se bucură Comisia de la Veneția. Toate aceste modificări constituționale au avut rolul de a înlesni accesul la justiție [12, p. 155].

În legătură cu numirea judecătorilor în funcție, Președintele RM trebuie să exercite o funcție pur simbolică, în sensul că urmează doar să confirme candidaturile propuse de către Consiliul Superior al Magistraturii. Refuzul de a da curs propunerilor Consiliului Superior al Magistraturii de numire în funcție de judecător, trebuie privită ca o ingerință în activitatea justiției. Numirea judecătorului în funcție trebuie să se bazeze pe aspecte de ordin strict profesional.

Dacă Constituția stabilește clar principiile de separare al puterilor în stat, parlamentul nu va putea să influențeze și să știrbească din independența puterii judecătorești prin intermediul legilor de reglementare a activității justiției. În condițiile unei bune funcționări a principiului separației puterilor, legea nu poate să afecteze în nici

un fel dreptul judecătorului de a decide independent în cauza ce-i este supusă judecării sale.

La rândul său justiția poate interveni în activitatea legislativă prin controlul constituționalității legilor, atunci când acest control este încredințat judecătorilor.

Din punct de vedere constituțional, raporturile dintre puterea judecătorească și puterea executivă sunt reglementate de articolele ce garantează drepturile persoanelor vătămate prin acțiunile autorităților executive. Astfel, în conformitate cu alin. (1) art. 53 din Constituția Republicii Moldova: *„Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei* [1].

Spre deosebire de Constituția Moldovei, Constituția României mai stabilește că *condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică* (alin. (2), art. 52) [2]. Mai mult, Constituția României merge mai departe de atât arătând în mod expres că *Controlul judecătoresc al actelor administrative ale autoritatilor publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Instanțele de contencios administrativ sunt competente să soluționeze cererile persoanelor vătămate prin ordonante sau, după caz, prin dispoziții din ordonante declarate neconstituționale*.

În dreptul occidental activitatea executivă realizată de administrația publică (de stat) este supusă și unui control jurisdicțional exercitat fie de instanțe jurisdicționale speciale (ca, de exemplu, tribunalele administrative în Franța), fie de instanțele de drept comun (în Anglia) sau de jurisdicțiile speci-

ale - din cadrul administrației publice întâlnite în toate sistemele de drept [13 p. 176].

În România în perioada 1866-1925 instanțele judecătorești erau competente să soluționeze litigiile dintre particulari și administrație în baza legii ordinare, iar, ulterior, în condițiile legii speciale, după adoptarea legii contenciosului administrativ (23 decembrie, 1925). Pentru o scurtă perioadă de timp au funcționat ca organe jurisdicționale pentru litigiile de natură administrativă Comitetele de Revizie (create prin legea din 20 aprilie 1933) înlocuite, la rândul lor, prin Curțile administrative (prin legea din 27 martie 1936) organe cu o vastă activitate judiciară [11, p. 102].

Existența contenciosului administrativ în dreptul occidental se justifică în doctrina respectivă prin necesitatea unei ocrotiri mai eficiente a intereselor personale ale particularilor față de abuzurile rezultând din puterea discreționară a administrației publice. Se consideră că această ocrotire devine efectiv eficientă numai dacă cenzurarea activității executive, a actelor administrative, în special, se încredințează spre exercitare nu administrației active, emitentă a actelor de putere, ci unui organ specializat în soluționarea litigiilor cu administrația, respectiv unei jurisdicții, fie instanță judecătorească (de drept comun sau special profilată), fie jurisdicție administrativă specială dispunând de independența necesară soluționării litigiilor respective [14, p. 128].

Afirmarea necesității protejării individului împotriva abuzurilor administrației publice, așa cum o susțin chiar juriștii occidentali, înseamnă implicit recunoașterea existenței încălcărilor de lege din partea organelor chemate să aplice dreptul. Pe de altă parte, preocupările manifestate în acest sens izvorăsc și din necesitatea apă-

rii eficiente a ordinii de drept, a drepturilor și intereselor, eventual lezate, în condițiile deplinei accesibilități, formale și materiale, la jurisdicția în materie administrativă [14, p. 129].

Cu toate acestea, instituția contenciosului administrativ a fost criticată chiar de unii juriști occidentali întrucât, pe plan doctrinar, instituirea ei contravenea principiului separației puterilor proclamat în statul de drept dându-se astfel posibilitatea cenzurării actelor de putere executivă de către o altă putere, cea judecătorească, între cele două puteri încetând starea de independență și de egalitate care trebuie să caracterizeze raporturile dintre ele [15].

Constituțiile României din 1948 și 1952, ca și legile de organizare judecătorească, precum și legile de procedură civilă adoptate în perioada aplicării lor, nu conțineau dispoziții speciale referitoare la controlul judecătoresc al actelor de drept administrativ. O asemenea rezolvare juridică s-a considerat că a corespuns pe deplin acelei etape întrucât împiedica orice tentativă de tergiversare, cu ajutorul procedurii judiciare, a aplicării măsurilor administrative și politice, operative și oportune, conform noilor schimbări, la care ar fi putut recurge unele persoane, aparținând claselor și categoriilor sociale înlăturate de la putere și depozitate economic, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor vătămate prin acte de autoritate [4, p. 211].

Prin Constituția din 1965, s-a consacrat dreptul celui vătămat într-un drept al său printr-un act ilegal al unui organ de stat de a putea cere organelor competente, în condițiile legii, anularea actului și repararea pagubei. De asemenea, tot Constituția mai prevedea că tribunalele și judecătoriile judecă cererile celor vătămați în drepturile lor prin acte administrative, putând să se pronunțe, în condițiile

legii, și asupra legalității acestor acte. În acest fel legea fundamentală concretiza la nivelul administrației controlul judiciar asupra unei categorii de acte de putere specifice unor organe ale statului [4, p. 212].

În dezvoltarea acestor prevederi, prin Legea nr. 1/1967 cu privire la judecarea de către tribunale a cererilor celor vătămați în drepturile lor prin acte administrative ilegale, s-a conferit instanțelor judecătorești de drept comun o competență generală în înfăptuirea controlului jurisdicțional asupra actelor administrative ilegale. La această formă nouă de control judiciar general se mai adăugau alte forme de control judecătoresc special existente la acea dată [3 p. 169].

Dreptul fundamental, consacrat de art. 52 din actuala Constituție revizuită a României, care permite celui vătămat într-un drept sau interes legitim al său de către o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri de a obține recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei este considerat, alături de alte drepturi, ca formând o categorie aparte de drepturi fundamentale, cetățenești și anume reprezentând așa numitele „drepturi garanții”. Aceste drepturi specifice sunt de natură procedurală sau procesuală, distincte de alte drepturi fundamentale cu conținut material dar care se pot realiza, în cazul încălcării lor, prin intermediul „drepturilor garanții” care, așa cum rezultă și din denumirea lor, conferă garanții juridice ale realizării drepturilor fundamentale cetățenești.

Dacă în unele state instanțele de judecată nu au competența de a cenzura legalitatea unor acte administrative, mai ales a celor declarate „acte de guvernământ” ca expresie a puterii discreționare a administrației publice, dreptul de

mocratic nu susține ideea că acest control judiciar ar reprezenta un amestec în sfera activității executive, încălcându-se principiul specializării organelor de stat. În adevăr, nici un principiu de drept nu interzice un asemenea control, ci, dimpotrivă, toate principiile converg spre asigurarea unei colaborări și unui control reciproc între toate organele de stat. În ultimă instanță, verificarea legalității actelor juridice, în general, și a celor administrative, în special, reprezintă un control al conformității lor cu legea, cu principiul legalității, în scopul asigurării efective și complete a supremației legii și deci a caracterului ei unic [9, p. 220].

Trebuie de menționat că puterea judecătorească interacționează cu puterea executivă nu doar în legătură cu soluționarea unor cauze în contenciosul administrativ. Interacțiunea acestor două puteri se manifestă încă cel puțin sub două forme. În primul rând, este vorba de faptul că atribuția principală a guvernelor constă în desfășurarea activităților necesare implementării prevederilor legale. Or, în legătură cu aceste activități executivul emite, în limitele constituționale, comandamente obligatorii de care puterea judecătorească este obligată să țină seama. În acest sens raportul puterii judecătorești cu executivul este foarte asemănător raportului dintre justiție și legislativ. Astfel, actele normative ale executivului trebuie aplicate de către instanțele judecătorești respectându-se aceleași reguli care se impun atunci când judecata aplică normele juridice eminate de la legislativ. În al doilea rând, interacțiunea justiției cu executivul se realizează și în legătură cu activitatea curentă a unor organe ce formează puterea executivă. Astfel, în procesul activității lor, autoritățile publice eliberează tot felul de autorizații și alte acte oficiale de care instanțele judecătorești trebuie să

țină seama [3, p. 170]. De exemplu, un deținător de licență nu va trebui să dovedească în fața instanței de judecată existența dreptului său de a desfășura activitățile cuprinse în acest document, pentru că simplul fapt al deținerii acestuia este o dovadă neîndoielnică și prezumată a îndeplinirii condițiilor necesare obținerii licenței respective. Aceeași regulă este aplicabilă și în cazul altor documente emise de către executiv.

Concluzii. Puterea judecătorească ar trebui să arate că un echilibru nu se poate obține prin așezarea ei la mijloc între celelalte două puteri politice constituționale, ci doar prin așezarea unei balanțe între o putere politică și o putere apolitică, între o putere al cărei sens constă în a governa și o putere al cărei sens este doar acela de a veghea la siguranța și stabilitatea relațiilor sociale dintre cetățeni și dintre aceștia și stat, și de a nu interveni decât în cazurile de excepție, tocmai pentru ca siguranța și stabilitatea ar trebui asigurate în primul rând prin guvernare de către puterea politică. Pentru că echilibrul poate însemna și folosirea puterilor constituționale în acord cu scopul pentru care acestea au fost instituite, fără a încerca depășirea limitelor trasate de către Constituție dar și fără a renunța la acțiunile necesare care le revin potrivit legii fundamentale prin care au fost constituite.

Justiția este coloana vertebrală a societății. Ea are rostul de a regla atât diferendele dintre persoanele fizice și juridice cât și dintre acestea și autorități. Practic, justiția este putere și contraputere în același timp.

Controlul judecătoresc vizează verificarea legalității actelor și faptelor administrative, nefiind un control de oportunitate. Problemele de oportunitate apar cu totul excepțional în activitatea instanțelor, ca, de exemplu, în cazul suspendării de către acestea a unor măsuri

administrative în litigiu pentru prevenirea producerii unor pagube iminente sau în ipoteza unor cauze care ar exclude răspunderea juridică a administrației pentru măsurile dispuse (un asemenea caz îl reprezintă forța majoră).

Controlul judecătoresc nu are un caracter exclusiv, nefiind singura formă de control asupra administrației, ci el face parte din cadrul, mai general, al controlului de stat, fiind o componentă de bază a controlului jurisdicțional exercitat asupra administrației.

Controlul judecătoresc este ulterior adoptării sau executării actului administrativ, întrucât verifică legalitatea unor măsuri deja existente și nu a unor măsuri viitoare, putând fi și anterior sau concomitent față de momentul executării măsurii pe care, după caz, o suspendă sau o desființează.

Controlul judecătoresc al actelor administrative nu este un control de plină jurisdicție în sensul că instanța de judecată, deși poate suspenda sau anula actul administrativ ori, după caz, poate dispune înlăturarea vătămării sau repararea prejudiciului, ea nu va putea totuși emite actul legal sau măsura necesară, neputându-se substitui în atribuțiile organului administrativ, drepturile ei incluzând doar posibilitatea de anulare a actului administrativ, de obligare la măsuri administrative și de reparare a prejudiciului. Cu alte cuvinte hotărârea judecătorească nu constituie temeiul direct al realizării dreptului subiectiv, trebuind ca în baza ei să se emită totuși actul administrativ necesar.

Controlul judecătoresc se desfășoară în baza unei proceduri specifice, cu caracter jurisdicțional, bazată pe contradictorialitatea dezbaterilor și independența judecătorilor, declanșată de sesizarea instanței de judecată de către partea vătămată în drepturile sau interesele sale printr-un act sau fapt administrativ. Aceste trăsă-

turi includ litigiul administrativ în categoria litigiilor civile în sensul larg al noțiunii. Pe de altă parte, această procedură este complet diferită de cea administrativă caracterizată prin subordonarea față de autoritatea de stat precum și a acesteia din urmă față de organele superioare ierarhic.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al RM, nr.1 din august 1994.
2. Constituția României adoptată la 21 noiembrie 1991, intrată în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991. Comentată și adnotată, Monitorul Oficial, București 1992.
3. Apostol Tofan Dana. Puterea discreționară și excesul de putere al autorităților publice. București: Ed. All Beck, 1999.
4. Bolintineanu Al, Năstase Adrian, Aurescu Bogdan. Drept internațional contemporan. București: Ed. All Beck, 2000.
5. Cochinescu Nicolae. Organizarea puterii judecătorești în România. București: Ed. Lumina Lex, 1997
6. Deleanu I. Justiția Constituțională. București, 1995.
7. Moldoveanu Dan. Caracterul perimat al teoriei separației puterilor în stat din perspectiva activității partidelor politice//Revista Națională de Drept, 2009, nr.7
8. Muraru Ioan, Tănăsescu Simina. Drept constituțional și instituții politice. București: Ed. Lumina Lex, 2003.
9. Muraru I. Drept constituțional și instituții politice, Ed. Actami, București 1997.
10. Selejan-Guțan Bianca. Protecția Europeană a drepturilor omului, București: Ed. All Beck, 2006.
11. Rădulescu A, Puterea judecătorească, București: Ed. Humanitas, 1990.
12. Вадим Мишин, Разделение властей в государстве в переходном периоде, Chișinău, 2003.
13. Sathe S.P., "Administrative

Law" Lexis Nexis, New Delhi, Seventh Edition, 2004.

14. Massey I.P., "Administrative Law" Eastern book Company, Lucknow, Sixth Edition, 2005.

15. <http://gabriel.balasa.ro//echilibru-intre-politica-si-justitie/>.